1872. IV. évfolyam. 45. szám. Szombat, márczius 2.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben és postan küldve.
Egy évre 10 frt — kr. | ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ | Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz. Vecsey-ház földszint** a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint sziatén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öt hasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Az országos tanulmányi alap.

⊙) Vallás- és közoktatásügyi miniszterünknek kétségkivül van tudomása az északamérikai egyesült államok törvényhozásának a folyó évi február elején tett ama nagyszerü intézkedéséről, mely a nevezett egyesült államok nagyságának és dicsőségének egyik legujabb, de tán legerősebb alapjául, s az emberi mivelődés egyik legfontosabb tényezőjéül szolgál.

Ez intézkedés a tanulmányi alap rendezése, s ennek kapcsában az állam tagjainak 6-tól 16 éves korukig ingyenoktatásban részesitése.

Az egyesült államok birtokainak eladásából, vagy máskép berendezéséből nyert összegek kamatai — a költségek levonása után — nemzeti tanulmányi alap czimén külön kezeltetnek, s iskolákra, ezek felszerelésére s a tanitók fizetésére forditattnak az emlitett törvény szerint.

Mily nagyszerü, mily messzire kiható intézkedés ez az egyesült államok, sőt magának az emberi mivelődésnek is történetében!

A szabadság ama classicus földén igen jól tudják azt, hogy elvész a nép, mely tudomány nélkül való!

Igen jól tudják, hogy az ipar, a gazdászat, és a kereskedés terén, s átalában az élet minden viszonyában óriási előhaladás emeltyüje a népnevelés, mely egyuttal a tudomány és az erkölcsiség biztos birtokára fogja vezérelni az országot.

Igen jól tudják, hogy a felvilágosodás szelleme, más nemzetek irányában, rendkivüli fölényt ad az egyesült államok lakosainak; s a szellemi és anyagi jólét fokozatos terjedésének veti meg rendithetlen alapját!...

Nálunk, a mi országos tanulmányi alap van is, mai napig sincs annyira tisztába hozva és rendezve, hogy világos képet vehetnének róla azok is, kik nincsenek a miniszteri titkok birtokában.

De ha van is valami összeállitás amaz országos alapitványokról, melyek tanulmányi alapul szolgálnak; — nincsenek azok ugy berendezve, hogy szabad és önállóságára büszke nemzet s átalában a közmivelődés igényeinek megfeleljenek.

Amellett amaz alapitványok nem is ütik meg azon mértéket, mely a közmivelődési czél elérésének alapföltétele gyanánt tekinthető.

A tanulmányi alapnak — hogy általa czélt lehessen érni — a szabadelvüség követelményeihez képest kell berendezve lenni.

Vallás- és nemzetiségre tekintet mellett kiváltságszerüvé aljasul az oktatás, a nevelés, a tanitás.

Már pedig nálunk azon leggazdagabb források, melyek eredetileg nemzeti tanulmányi alap czéljaira szakasztattak ki az ország vagyonából, többnyire egyik vallásfelekezetnek, t. i. a katholikus klérusnak rendelkezése alatt állanak; s fájdalom! csakis igen kis mérvben forditattnak nevelési és oktatási czélokra; mert egy részben magán szenvedélyek kielégitésére szolgálnak, sok részben pedig politikai czélok előmozditására fecséreltetnek el!

Mikor emelkedik Magyarország közoktatásügyi minisztere azon magaslatra, hogy az átalános vallásszabadságot és egyenlőséget törvény utján életbeléptetni igyekezzék?

Mikor fog oly nemzeti tanulmányi alap megteremtéséről gondoskodni, mely az összes nemzet mivelődését s szellemi és anyagi előhaladását előmozditani legyen hivatva?!

Fájdalom: a politikai sivár küzdelmekre nagyobb sulyt fektet kormányunk, mint a népmivelmivelődésre!...

Pedig ott a fényes példa Amerikából: **azt követhetné!**

— **Kinevezések. A** kir. igazságügyminiszter Erdélyi Antal szabolcsmegyei volt törvényszéki iktatót, a nyiregyházi e. f. k. tvszékhez irnoknak, a nyiregyházi kir. törvényszékhez telekkönyvvezetősegédnek Papp László telekkönyvi irnokot, telekkönyvi irnoknak pedig Aecipe Józsefet, a nagykárolyi tvszék területén az erdődi jbirósághoz birósági végrehajtónak Paczek Bélát, a belényesi tvszékhez telekkönyvvezetőnek Nyilas Sándor nváradi tvszéki telekkönyvvezetősegédet nevezte ki.

= **Engedélyezett vasutak.** Mint a „M.-U." hallja a Windischgrätz-Breuner-consortium megnyerte az engedélyt a sopron-pozsony-vágvölgyi vasutak épitésére. Az engedély a következő vasut-vonalokat tartalmazza: 1. Sopron-Pozsony, 2. Nagy-Szombat-Üzbég, 3. Nagy-Szombat-Lundenburg, s eshetőleg Trencsén-Zsolna, ha az észak-nyugati vasut-társulat e vonalt illető elsőbbségi jogát nem érvényesiti. A vállalat pénzügyi részét, mely mintegy negyven milliót képvisel, a bécsi pénzváltóbank, a boroszlói disconto-bank és boroszlói bankárházakból e czélra alakult consortium vállalta magára.

= **A Deák párt** márt. 1-én tartott értekezletén vasuti kérdések voltak szőnyegen. A közlekedési miniszter három tvjavaslatot terjesztett elő, névszerint az északnyugati vasutról szóló törvény némely §§-nak módositásáról, továbbá a kikindapancsovai és a temesvár orsovai vasutak kiépitésére vonatkozó törvényjavaslatokat. Megállapodása abban történt, hogy a tervek a kör asztalára megtekintés végett kitétetnek. Végül a pénzügyminiszter a Ferencz-csatornára vonatkozó törvény módositásáról szóló törvényjavaslatot nyujtá be. E kérdés szintén bővebb tanulmányozásra halasztatott.

= **A baloldali kör** febr. 29-ki értekezletén a választási törvényjavaslat folytattatott és fejeztetett be, több fontos módositás mellett. Ilyenek, hogy a titkos és nyilvános szavazás elhatározása a 48 iki törvény értelme szerint bizassék az illető hatóságra; hogy a választás déli 12 óráig ne legyen berekeszthető; ha a választás erőszakosság által megszakittatott, a rend helyreállitása után a szavazat azonnal folytattassék; végre hogy az uj választási törvény végrehajtása csak az országgyülés berekesztése után vegye kezdetét.

A pozsonyi programm.

Latin közmondás mondja, hogy kinek az istenek vesztére törnek, azt előbb eszétől fosztják meg.

Azon jobboldali lapok juttatják eszünkbe e példabeszédet, melyek a pozsonyi baloldaliak programmja fölött ujjonganak, mivel szerintök az szakadást jelent a balközép elveitől.

Önámitásból jönnek-e ezen örömhangok, vagy szemfényvesztés képezi forrásukat? Azt hiszszük, mindkettőnek vegyüléke szülte azokat.

Mert csak önámitás láthat elpártolást oly programmban, mely a balközép országszerte ösmert és vallott elveit tartalmazza; és csak rosz akaratu szemfényvesztés szándéka indithat valakit arra, hogy azon tényből, miszerint a pozsonyi baloldaliak az ellenzéki országos gyülés előtt nyilvánitják véleményüket, azoknak elszakadását következtesse; mert hiszen mindenki tudja, hogy a gyülés uj programmot nem fog adni, hanem csak azon eljárást fogja megállapitani, mely a választásoknál lesz követendő.

Van azonban a pozsonyi programmnak oly pontja is, mely épen nem szolgál tényezőül a jobboldali közlönyök krokodil örömében, s melyet ezek jónak látták agyonhallgatni, t. i. azon pont, mely reményt fejez ki a fölött, hogy reformkérdésekben a kormánypárt vagyis a jobboldal az ellenzékkel karöltve fog járni.

Hiu remények ezek, melyek alaptalanságát eddigi parlamentaris életünk eléggé bizonyitja. Elég végig tekintenünk az öt év alatt gyártott törvények több százra menő számán, hogy a deákpárt reformszándéka hiányának élvezhetlen látványát szemlélhessük és azon meggyőződésre jutunk, miszerint addig, mig e párt tartja kezei között a gyeplőt, a szellemi és anyagi jólétet eredményező haladás hazánkban lehetetlen.

Lehetetlen, mert a hol a **hiszékenység** saját nélkülözhetlenségében oly n a g y és a hit hazánk szebb, önállóbb, függetlenebb jövőjének lehetőségében oly k i c s i n y, miként ezt a deákpártban tapasztaljuk, ott az igazi haladásvágyat semmivé teszi a gyarló önmegelégedés és a gyáva bizalmatlanság.

R o t t J a k a b.

A törvényhatóságok szervezése.

⁂ N a g y v á r a d a szervezés téren megelőzte Debreczent. Ott már a bizottsági tagok választása is megtörtént.

Erre vonatkozólag adjuk a „Nagyvárad" közleményét, mely igy hangzik:

A városi képviselő választás két választókerületben megtörtént. A várad-olaszii kerületben megválasztattak következők: Kubinszky Lajos, Ritoók zsigmond, Szy József, Knorr Ferencz, Nagy József, Gıttye Demeter, Serdült Bálint, Pap János, Komlósy Pál, Olsay Ferencz, Nagy Sándor, Milye Gyula, Szabó Ferencz, Guttman József, Bartl György, Barlanghy Vincze, Turóczy János, Perge István, Stettner Lajos, Palotay László, Nagy Károly, Szödényi Nándor, Bölönyi Ödön, Ormay Géza, Nagy István lelkész, Tokody Ágoston, — A várad-velenczei választókerületben megválasztattak: Szmetka György, Bika Simon, Friedlender Náthán, Stettner Lajos, Steiner Lipót, Haller Sándor gr. Farkas Alber. — Érdekes jelenség, hogy a 201 választó közül csak 115 szavazott. A várad-olaszii kerületben meg nagyobb volt az indolenczia, mert körülbelül 680 választó közül valami 278 jelent meg a legszebb polgári jog gyakorlására. Különben az eddigi választás — ha lehet is ellene némi kifogást tenni — példás rendben folyt le s fényes bizonyitvány arra nézve, hogy polgártársaink a valódi érdemet méltányolni tudják.

S z é k e s f e h é r v á r szervezési munkálata is leérkezett a minisztertől, csekély módositással, s a mult hó 27-én meg is tartatott az első szervező közgyülés.

K ő v á r v i d é k é n az uj főkapitány Földvári József elnöklete alatt tegnapelőtt tartatott meg a tisztujitás.

U d v a r h e l y s z é k, febr. 26-án tartá tisztujitó gyülését, az ellenzék érvényesité tekintélyét, s daczára, hogy nincs átalános többségben, némely állomásra saját jelöltjeit emelte.

Külföld.

= **Gróf Chambord,** a leglegitimebb franczia trónkövetelő Antwerp városából a szó szoros értelmében kifütyültetett, s erkölcsileg kidobatott, a mi ugyan nem nagyon hizelgő a legitimismusra nézve. Hát ahhoz, ki magát „Szent Lajos" fiának nevezi, méltó volt az, hogy ennyire hagyta jutni a dolgot? Hogy a Chambord által ez alkalommal tanusitott makacsságban a magasztosságnak csak a legkisebb nyoma is lenne található, azt még magok a legitimisták sem állithatják. Chambord Belgiumba érkeztekor eléggé volt figyelmeztetve. Először Mecheln városában akart udvart tartani. Ezen város községtanácsa azonban tudtára adta, hogy nem lesz kifogásuk Chambord ott tartózkodása ellen, ha szavát adja, hogy politikával nem fog foglalkozni. Ekkor utazott Chambord Antwerpbe, s ez által bebizonyitotta, hogy igen is politikai téren akar mozogni. S mintán Antwerp sem türte meg kebelében, febr. 27-én reggel Hollandba utazott, és pedig Dotrechtbe. Valószinü hogy ott sem fogadják jobban, mint Belgiumban.

= **Törökország és Montenegro** közt a viszony most oly szivélyes, mint talán soha nem volt. Azon magán viszályok, melyek egy idő óta nyugtalanitották a törökmontenegrói határ lakóit, s a melyeknek nem egy emberhalál lett következménye, s a melyek mindkét szomszédnép kormányát egy vegyes bizottság kiküldésére inditották, most a legkielégitőbb módon véget értek. A viszály kiegyenlitése után Mnstafa Assim basa, Scutari kormányzója Cettiujében látogatást tett a fejedelemnél, ki őt nem csak szivesen látta, hanem a bucsu alkalmával értékes vadászfegyverrel, s kiséretét órákkal, s más cettinjei emlékekkel ajándékozta meg. Mustafa pasa pedig Scutariból két szép arab ménet küldött az ajándék viszonzásául a fejedelemnek, s valamint más apróbb ajándékokat a fejedelem környezetének. — A zavargásokban vétkeseknek talált montenegróiak ezuttal pénzbirságra itéltettek.

= **Nagy Péter czár** születésének kétszázados évfordulati napja ez év majus 30-án lesz. E napon az oroszok Pétervárott nagy ünnepet ülnek, mely három napig fog tartani. Az előkészületek nagy mérvben folynak, s a Tedeumon és misén kivül lesz nagy menet Nagy Péter sirjához, aztán a Szháromság templomához, s azon házhoz, melyben született. Máj. 31-én nagy csolnok verseny, s junius 1-én ál arczos menetek, népünnep, stb.

Az orsz. magy. iparos szövetség alapszabályai.

(Elfogadtatott az országos iparos gyülés második napján.)

1. A szövetség czime és székhelye; „Országos iparos szövetség." Központi székhelye: Budapest.

2. Czél: A hazai iparos osztály anyagi és szellemmi érdekeinek előmozditása; különösen; A) Közmüvelődési és iparos szakismeretek fejlesztése. B) Azon akadályoknak, melyek, a hazai ipar fejlődését gátolják, elháritása. C) Az állami szükségletek, főleg hadi felszerelések s egyéb országos vállalatok szükségleteinek a hazai ipar által fedeztetése. D) A hazai ipart érdeklő országos intézkedéseknél az iparos osztály befolyásának biztositása. E) A hazai kézmüiparnak a nagy iparral társulás utján való versenyre képesitése.

3. Eszközök: A) Gyülésezések, eszmecserék, szakirodalmi közlönyök és iratok általi eszmeterjesztés és a korral való haladásra buzditás. B) Rokon elemek és társadalmi osztályok megnyerése. C) A hazai iparos osztálynak a törvényhozás s közigazgatás kebelében való képviseltetése. D) A hazai iparosok jövőjének biztositására, hitelének emelésére és anyagi segélyezésére czélzó intézmények kezdeményezése és támogatása. E) Iparos tanintézetek felállitásának kezdeményezésében való közremüködés.

4. Az országos iparos szövetség szervezete.

A) Az orsz. iparos szövetséghez tartozó iparosok kerülek szerint csoportosulnak és bizottságokat alkotnak. Kerületi bizottságok alakittatnak azon helyeken, a hol tetemesb számu oly iparosok laknak, kik a szövetség vezérelveit vallják.

Ily kerületi bizottságok alakitását kezdeményezhetik akár egyes testületek elöljárói vagy más buzgó szövetségi társak, akár ezek értesitése folytán az alább érintendő országos központi bizottság.

Az alakitandó kerületi bizottságok annyi tagból állhatnak, a mennyi az illető helyi viszonyok közt czélszerünek látszik. Magok választják elnöküket, alelnöküket és jegyzőjüket.

A már meglevő ipartestületi kapocs fentartása, illetőleg az eddigi czéheknek iparszakosztályok neve alatti ujjászervezése alapján a kerületi bizottságok albizottságokra oszolhatnak, oly módon hogy egyegy ipartestület egyegy albizottságot képezzen.

(Vége köv.)

UJDONSAGOK.

* **A megürült** ref. lelkészi állomás betöl'tés módozatai iránt javaslattétellel megbizott küldöttség tegnapelőtt elkészité javaslatát a közgyüléshez. A javaslat szerint apr. 7 ik napjára tüzetnék a választás: választók az egyházi adófizetők azon férfi tagjai, kik az 1871 ik évi s azelőtti egyházi adójukat befizették: választási hely a városháza; a választók szavazó jegyeket kapnak, melyek szelvénynyel lesznek ellátva, hogy azon esetre, ha az első szavazáskor átalános többséget egy ajánlott egyén sem kapna, a választás, a szelvény leszakitása után is a szavazók kezében hagyandó igazolási jegy mellett azonnal tovább folytathassék. Mi azt hiszszük, hogy a választás megejtése előbbi időre is kitüzhető lenne, mivel a szavazó jegyek elkészitése, a számvevőnek a küldöttség előtt tett nyilatkozata szerint, egy heti időt sem vesz igénybe, s mert a megürült állomásnak ideiglenes betöltése iránt csak apr. 24-ig van rendelkezés téve. Azonban, ha előbb nem lehet, apr. 7-én mint legkésőbbi határidőben csakugyan ideje, hogy megtartassék a választás!

* **A „Tisza"** biztosito és jelzálog bank ügyei, reményen felül kitünően állanak. Ma reggelig már 51000 ft. fizettetett be a részvényesek által. A részvényaláirások a megalakulás óta oly eredménynyel folytak, hogy ma már az eddig beérkezett eredeti aláirási iveken öszszesen 6096 részvény van aláirva, levélben pedig 1000-en felül jelentve, igy tehát már mi sem áll utjában a végleges megalakulásnak és szervezkedésnek. — Pesten igen szép eredménynyel indultak meg az aláirások. Többi közt **gr. Lónyay Menyhért** Magyarország miniszterelnöke 50 db. részvény aláirással lépett be a **„Tisza"** alapitói sorába. **Szepessy Kálmán,** az intézet ügybuzgó, fáradhatlan tevékenységü tervezője, ma érkezett meg a hajnali vonattal Pestről, hol az intézet érdekében tett, siker által koronázott lépéseket. — Hétfőn a választmány az ügyvédegylet helyiségében ülést tart.

* **Adakozás.** Ármós Bálint egyházi főjegyző ur oly tartalmu sorok kiséretében küldött hozzám 10 frtot, hogy azt Vásárhelelyi Sámuel egyháztanácsos ur tette le nála jótékony czélra, egészen rá bizván annak hova forditását. — Ő tehát szabad rendelkezésénél fogva ez összegnek felét a nőegyleti árvaház — másik felét pedig a Beke árvák javára szánta, — s ezennel átküldi hozzám, mint kiről tudja, hogy mindkét ügyért melegen érdeklem magamat. Fogadja mind az adományozó, mind a rendelkező legszivélyesebb köszönetemet. Debreczen márcz. 2-án 1872. Révész Bálint superintendens.

* **A birtokrendezés** ügyében holnap kezdődik meg a szavazás, melynek eredménye fog dönteni a bizottsági munkálat el, vagy el nem fogadása felett. Holnap és holnapután a hatvantczaiak szavaznak; a szavazás vasárnap délelőtt 10, hetfőn 9 órakor, délután 3 órakor kezdődik a nagy tanácsteremben.

* **A honvédkaszárnyához** vezető utnak, mely oly sok felszólamlásra adott okot, kővel kiburkoltatása már elrendeltetett a tanács által, s a mérnöki hivatal megbizatott hogy mihelyt az idő alkalmas lesz, a megrendelt munkát vegye folyamatba. E rendelkezés ujabb bizonyiték arra, hogy Debreczen város elöljárósága a honvédség iránti rokonszenve folytán, kész mindent elkövetni a honvédek állapotának javitására. Óhajtandó, hogy a kormány nagyban kövesse azt e téren, mit Debreczen város közönsége, oly következetesen tesz évek során át, a közérdek javára.

* **A „Tisza"** biztositó és jelzálogbank alapszabályai tegnap beadatván a városi tanácshoz, ugyancsak tegnap fel is terjesztettek a földmivelés- ipar- s kereskedelemügyi minisztériumhoz.

* **Molnár György** a polgári kaszinó elnöke nagy tevékenységet fejt ki a debr. ref. főiskolai elöljáróság által a kaszinóhoz elárusitás végett küldött 500 db. sorsjegy elhelyezésében. Rövid idő alatt csaknem az egész 500 sorsjegy elárusittatott általa.

* **A ref. egyháztanács** f. hó 3 án d. e. 10 órakor ülést tart. Tárgyak: a lelkészválasztás iránti eljárás, kistemplombeli orgona, ösztöndijak, jelentések s több folyó ügy

* **A főiskolába** járó elemi növendékek vizsgái ma délben befejeztettek, e vizsgák teljes mértékben kielégitették a vizsgáló küldöttséget; Debreczennek e népiskolák valódi büszkeségei lehetnek; a derék tanitók csak elismerést érdemelnek kifejtett buzgalmukért.

* **A debreczeni kereskedő ifjak** önképző egylete által mult (febr) hó 10 ikén rendezett jótékony czélu bál alkalmával a könyvtár javára felül fizettek a következők. — Sesztina Lajos 5 frt, Doszpoly István 2 ft, Schwarz B. 1 ft, Szilcz Lajos 1 ft, Kiss József 2 ft 50, Mobmayer József 2 ft 50, Makó István 11 ft, Gı Kornis Zsigmondné 40 ft, Gräffl Györfy Róza bárónė 5 ft, Kuthy István főügyész 3 ft, Caszner Pál 8 ft, Führer Ernő 4 ft, Borsos Ferencz 50 kr, Nemes Kálmán 1 ft, 50, N. N. 5 ft, Kubinyi Kálmán 1 arany, Schwarz Bernát 1 ft, Kratochwill 5 ft, Ferenczy Aladár 50 kr, Göltl Nándor 2 ft 50, László Alajos 3 ft, Schäfer László 3 ft, Novák Lajos 1 ft, Szathmárı M. 3 ft, Dalmi Kálmán 5 ft, Biok Ede 3 ft, Matkovits István 3 ft, Bay Bertalan 1 ft, Balogh Imre 1 ft, Telegdy K. Lajos 10 ft. Papp Sándorné 5 ft, Nagy Mihály 1 ft, Kállai Ákosné 3 ft 50, Fiedler Gyula 8 ft, Sötér Miklós 5 ft, Kóbor Boldizsár 2 ft, N. N. 40 kr, Szilágyi József 1 ft, Makó Lajos 1 ft, Gállné-Kaffka Teréz 10 ft, Stekli Adolf 1 ft, Nagy Elek 1 ft, Egy ezredes 1 ft Hollender Gyula Gyula 3 ft, Medve Kálmán 1 ft, Kohn Vilmos

---

TÁRCZA.

LENGYEL KAMÆLEON.

— Beszély. —

(Folytatás.)

— Eh, hisz ez a lovagkorra, vagy Medicis Katalin rejtekajtaira emlékeztet. Remény-lem, hogy nincs lábaim alatt valamely sülyesztő, mely . . . .

— Legyen nyugodt, nem vagyunk a L o u v r e épületében s e rejtek magyarázata egyszerü. A palota pár századdal épült ezelőtt, akkor, midőn a lengyelek még urak voltak s e falüreg csak kényelmi czikk, mely a cselédek lakosztályával levén összeköttetésben a frissitők könnyed előállitására szolgál.

Fölülmulja várakozásomat! Ki hitte, hogy ön a falakat is szolgául használja.

— **Legalább nem fogja tagadni, hogy ez czélszerü eszköz, magunkat a szolgasereg kémtekinteteitől megóvni.** — De ime, már megérkezett a várt nyalánkság — folytatja odább, az üregből egy tálcza borraltölt üveget s poharakat emelve ki. Most biztositsuk magunkat mindenek előtt a hideg ellen s aztán, — ha ugy tetszik, beszéljünk önről herczegem.

S két kristály pohárkát töltve meg a palaczkok egyikéből, udvariasan kinálta meg vendégét.

Lubow elfogadá az eléje letett poharat s miközben annak tartalmát müértő kéjelemmel szürcsölé s hátát az elfoglalt karosszék támlányához veté, nyelvével csattantva szólt:

— Magnifique! valóságos tokaji; épen mintha a czár ő felsége pinczéjéből került volna ki.

— Pardonner moi! csak tejtestvérek édes herczegem; egy földből nyerték ugyan a tápnedvet, de miután kifejlének a czári pinczék borai, vegyészek kezelése alá jött, mig ez a maga szüzies eredetiségében maradt.

A herczeg ujra izlelé borát; Smilanszky folytatta:

— **Épen azon viszony van közöttök, mely volna, ha még élne, szegény leányom: Feodorowna Smilanszka és Iduna Violenszka grófnő között. A grófnő anyja születése következtében elhalván, az árván maradt gyermeket nőm saját tejével táplálta föl.** De miután nőm is elhunyt, a két leány növelése egészen külön irányt vőn: Feodorowna a szürke nénék zárdájában nyert illő nőies nővelést, Iduna grófnő pedig az atyai házban az öreg gróf felügyelete alatt elsajátitá annak hajthatlan lelkületét s középkori büszkeségét.

Lubow ez utolsó szavakra egyetértőleg bólintott fejével.

— Ha a grófnőről kell megitélnünk atyját, büszkébbnek kellett lennie egy királynál.

— Valóban — s e mellé tántorithatlan lengyel aristokrata volt, ki számüzé magát az atyái által lakott székvárosból, de nem hajtá meg makacs fejét a nyomás alatt, mely egy nemzetet földre vert.

Lubow előtt kissé idegenül hangzott az utóbbi kifejezés, de látszott rajta, hogy nem akarja félbeszakitani az elbeszélést, mely őt fölötte érdekelhette s azért a bor izlelését vevé ürügyül érzelmei födözésére.

Smilanszky folytatta:

— Én, kit az 1831-iki forradalom mindenemtől megfosztott, falusi lakán ösmerkedtem meg az ősz patriciussal. Előbb, mint jószágai igazgatója, később, mint legbizalmasabb barátja teljesen ösmerém büszke, hajthatlan lelkületét.

A herczeg türelmetlenül sodrá bajuszát.

— De istenem! hisz én mindig tisztelője voltam az önérzetnek, hanem mégis a tulvitt büszkeség. . . .

— Csalódik: büszkesége okadatolva van. A család egyike a legrégibb lengyel családoknak; tagjai mindenkor a legfőbb államhivatalokat foglalták el.

— Ez kétségtelenül ér valamit.

— Férfiai mindig a leghősebbek s hölgyei mindig a leglelkesebbek voltak e honban.

— Hihetőleg szépek is?

— Az e családból eredőkkel szemben a lengyel uralkodók mindig rokonias modorral viseltettek. — Miveltségük nemzedékről nemzedékre méltó volt a magas családi állásra és fényes összeköttetésre; mi pedig a vagyont illeti — s erről, mint a fiágban kihalt Violenszky család utolsó leányivadékának: Iduna grófhölgy végrendeleti gondnokának, jól kell értesülve lennem — a Violenszky birtokok mai napig első helyen emlitendők.

— És mind ez még sem lehet oka magaviseletének — mormogá Lubow mintegy maga elé.

— Minő magaviseletének? kérdé Smilanszky kiváncsian, a félig hangosan kiejtett szavakat meghallva s a boros üveget, melyből épen tölteni akart pár pillanatra az asztalra visszaeresztve.

Lubow kissé elpirult, de aztán csakhamar könnyelmü vidorságot negélyezve, minden figyelmét egy cigarette készitésére látszék forditani.

— Bagatelle! kissé hidegnek mutatkozott irányomban — — és semmi egyéb.

— Semmi egyéb! — ismétlé Smilanszky oly hanglejtéssel, mintha mondaná:

— Ön nem a valót mondja:

Az ezredes érzé, hogy már oly sokat mondott, miszerint önmaga iránti kötelessége még többet mondani, hacsak társainak jogot nem akar engedni a ránézve minden bizonynyal nem kevéssé megalázó találgatásokra.

(Folyt. következik.)

1 ft, Berghofer István 10 ft. Patay András 3 ft, Kőmüves Antalné 1 ft, Szilassy Ernő 1 ft, Zengey János 1 ft, ifj. Rácz György 1 ft, Tamássy Károly és neje 3 ft, dr Schwarcz László 1 ft, N. N. 3 ft, Steinfeld Antal 8 ft, Stenczinger Károly 4 ft, Fischer Nándor 1 ft, dr Kola János 1 ft, Szepessy Antal 10 ft. Kerekes Géza 2 ft, Renó Ferencz 2 ft, Szepessy Gusztáv 5 ft, Tamássy Béla 1 ft. Riedl 3 ft, Szepessy Kálmán 3 ft, Vadon Sándor 50 kr, Revitzky József 1 ft, Tamássy Géza 1 ft, Komlóssy Lajos 1 ft. Tátray Kárpát 2 ft, Caderasz Violandné 5 ft, Baresay Miklós építész 4 ft, Kirnbauer József Bécsből 5 ft, Bulszter Ágoston 3 ft, Varga Lajos 2 ft, Aigner Nándor Szeged 5 ft, Kaszanyitzky Endre 3 ft, özvegy Schwarcz Sámuelné 5 ft. Serényi Imre 5 ft, Rott Lipót és Testvére 5 forint, összesen 283 frt 40 kr, és 4 darab cs. arany. Midőn a fent említett összeg bevételét ezennel nyugtázzuk, legkedvesebb teendőnk közzé soroljuk hálás köszönetünket fejezni ki a fent említett kegyes adakozóknak, kik becses pártfogásukkal zsenge egyletünk könyvtára gyarapodását ez évben is elősegíteni buzgólkodtak Wester István pénztárnok.

* **Sorsjegyeladás**. Szombati István ács czehmester az alig nehány tagból álló ácsczéhnek 60 db sorsjegyet adott el, mig a nagy német szabó czéh, csupán 22 dbot tartott meg, a rézmüves társulat pedig 21-et.

* **Mándoky Béláról** a „Felső magyarországi szemle“ következőleg ir. Febr. 23. Mándoki Béla harmadik vendégjátékául: Bánk-bán eredeti dráma 5 felvonásban irta: Katona József: rendező: Beödy. Köszönettel tartozunk kedves vendégünknek, hogy repertoirjába drámairodalmunk e gyöngyét is fölvevé. Rég volt müélvezetünk oly tiszta s nemesitő, mint e magyar szindarab eredeti tragikumának láttán, melyről legkitünőbb aesthetikusaink egyértelmüleg azt vallják, hogy legtökéletesebb tragédiánk. Mándoki Béla, a főhőst, Bánkot keleti pazarfényü magyar jelmezben játszá. Mint nádor a törvény őre és a királyi méltóság védője, mint férfiu a lovagiasság példánya tartozott volna lenni. De a nején Melindán elkövetett gyalázat következtében nagy indulatba jő s megöli az önkényeskedő királynét, Getrudot mindent lábbal tapod, s önbiráskodva támad a társadalmi rend ellen. Mindezt lélektanilag sikerülten ábrázolá Mándoky, mint lesz a nádorból, a békeszerető polgárból forradalmár, a lovagból és szerető férjből gyilkos, akivel még megvivni sem tartják méltónak a többi lovagok. A legvégső jelenetben a kétségbeesés legnagyobb fokát meghatóan fejezé ki, midőn az orgyilkos keze által megölt Melindát hozzák elé. Szeretett volna egyszerre semmivé lenni, hogy ne legyen kénytelen érezni azt, amit érez. A király kegyelme végkép összetöré. A vendégszereplő müvészi játéka a drámai bámulat, részvét, félelem s megnyugvás hevesebb, majd szelidebb elegiai érzelmeit egymásután változatá az igen nagyszámu nézők lelkületében.

* **Tüz volt** tegnap reggel, s a czukorgyár istállója egészen leégett a — macsi pusztán. A veszély onnan eredt, hogy a béresek égő pipával feküdtek a szénára, s a tüzet kihullatták. Intő például szolgálhat ez másoknak is.

* **A ritkább esetek** közzé tartozik, midőn két édes testvérnek halálát a végzet a szerint intézte volna sok évi köz után is, hogy az mind kétrészről ugyanazon hónapra, ugyanazon napra, sőt még ugyanazon órára essék, és ez csakugyan igy történt, a boldogult Nánássy Béniáminnal, néhai Nánássy Sámuel a most elhunytnak bátyja meghalt 1826-ik év február 26-án reggeli 6 órakor, a Béniamin halála ez évben ugyanakkor következett be, ez eset valóságát bizonyitja az előbb elhunytnak máig is szinte a czegléduteai temetőben fenálló siremlék felirata, hogy még az óra is 6 óra volt, azt szintén a bucsuztatónak hátramaradt példánya igazolja, melyet néh. Szabó Márton az akkor időbeli főiskolai esküdt diák irt. Különös összetalálkozása a véletlen sorsnak! N. I.

* **A debreczeni ipar s kereskedelmi bank** 1872. febr. havi forgalma kimutatása. Bevétel. Pénzkészlet jan. 31. 4201 ft 1 kr, kifizetett váltók után 186736 ft 2 kr, kifizetett előlegek 9700 ft, kamatok 6931 ft 80 kr, részlet sorsjegy 1771 ft 75 kr, érczpénz eladás 3579 ft 32 kr. kamatozó betételek 126972 ft 15 kr, értékpapir eladás 7347 ft 21 kr, folyó számla 22719 ft 65 kr, kölcsön 400 ft, részvény átirás 3 ft, előleg bélyeg 22 ft, nyomtatvány 5 ft 20 kr, összesen 408205 ft 11 kr. Kiadás: tiszti és szolga fizetésre 578 ft 33 kr, leszámitott váltókra 216941 ft 3 kr, leszámitott előlegekre 3260 ft, kamatokra 388 ft, 88 kr, részletsorsjegyre 85 ft, érczpénz vásárlására 937 ft 9 kr, kamatozó betételekre 56599 ft 81 kr, értékpapirvásárlására 3163 ft 55 kr, folyószámlára 57276 ft 95 kr. üzleti költségekre 262 ft 72 kr, szezvedőelőlegre 21300 ft, szelvényvásárlására 2587 ft 15 kr, 1869-70 osztalékra 40 ft nyomtatványra 2 ft 48 kr, előleg bélyegre 22 ft, raktárbérre 100 ft, pénzkészlet márcz. 1-én 44669 ft 12 kr. összesen 408205 ft 11 kr. Debreczen 1872 márcz. 1-én.

* **Gázfogyasztóknak**. Holnap, mint e hó első vasárnapján délután 3 órától félötig gázvizsgálás tartatik, s a gázfogyasztók a nevezett időben kéretnek gázóráikat zárva tartani. —

* **Megszökött**. Egy cseléd szökött meg közelebb városunkból, ki gazdájától több értékes tárgyat elsajátitott. Kézrekeritése iránt megtétettek a kellő intézkedések.

* **A debreczeni deákpárt** az ifj. Csáthy Károly kiadásában megjelenő „Tiszavidék“ czimü heti lapot szándékozik megvenni; s a lap hetenkint kétszer fogna megjelenni. Ujabb hirek szerint dr. Kola János lenne a lap szerkesztője. — Mi a versenynek csak örvendeni tudunk!

* **Találtatott** febr. 18-án a bornyuhusárusok helyiségén egy arany karikagyürü; tulajdonosa átveheti a kapitányi hivatalban Rab Lászlótól.

* **Rabok létszáma**. A városi börtönben jelenleg a királyi törvényszék által 52 egyén, a kapitányi hivatal által pedig 21 egyén van letartóztatva.

Országgyülési tudósitás.

A képv.-ház ülése febr. 29.

Elnök: Somssich.
(Jelen: Bittó, Lónyay.)

Napirend: a vál. tvjavaslat tárgyalása.

Platty György a tvjavaslatot el nem fogadja, hanem pártolja Tisza javaslatát.

Horváth Sándor Szilágyi Dezsőt olyannak tartja, mint a ki a democratiát le akarja tiporni ép azért, mivel fél töle. Kérdi tehát, ha Szilágyi szüzbeszédében igy nyilatkozik, vajon mire fogja vinni később? Végül egész odaadással pártolja Tisza Kálmán hat. javaslatát.

Patay István beszédje elején kijelenti abbeli sajnálatát, hogy a miniszterek nincsenek jelen, azonban mégis az igazságügyér által izeni meg véleményét a belügyminiszternek. Az ő nézete szerint a miniszter, ha azt akarja, hogy törvényjavaslata pártolásra találjon, ugy ne készitsen egy ilyen lyukas csizmát, hanem javaslatát sem pártolja, hanem igenis Irányi hat. javaslatát elfogadja.

Kiss János szemére veti a kormánypártnak, hogy a kormánynak minden inditvá nyát megszavazza. Ezért nem jön létre az incompatibilitási törvény. Ragaszkodik Irányi hat. javaslatához.

B. Podmaniczky Fr. helyeselni iparkodik az általános szavazati jog eszméjét, azonban ennek behozatalát nem találja elég korszerünek. Ohajtja az incompatibilitási törvényt. Végre kinyilvánitja, hogy Tisza hat. javaslatát tartja a jelen kornak legjobban megfelelőnek.

A tvjavaslat el nem fogadása mellett még szót emeltek: Szomjas, Kemény Mihály, Helfy Ignácz, Rónay János baloldali képviselők.

Az ülés vége 3 órakor.

A képviselőház ülése márcz. 1-én

Elnök: Somssich Pál.
(Jelen: Pauler, Tóth.)

Domahidy és Mocsáry kérvényeket nyujtanak be az iránt, hogy az országgyülés 3 évi tartama meghagyassék.

Degré Alajos Tisza inditványát pártolja. — Szatmáry Károly. A census közmivelődési kérdés a titkos szavazat miatt. Városokban legyen a szavazás titkos, mert ott a szavazók felfogják a szavazat horderejét, de vidéken, hol a nép gyakran nevét sem tudja a jelöltnek, ott épen a titkos szavazással lehet visszaéléseket elkövetni. A nők szavazatjogára nézve az időt még nem találja eljöttnek, de az eszmét, bár a szélső bal hangoztatja, helyesnek ismeri el. Szóló a szélső balpártot a jövő zenéjének tartja s nem roszalja, midőn az valamely eszmének a netovábbját tüzi ki czélul. A nemzetiségeket ki kell elégiteni. Nem fogadja el a javaslatot, mert ez retrograd szellemben készült. Tisza inditványát pártolja.

Móricz Pál. Az alkotmányosság főkelléke, hogy a parlamentben minden érdek arányosan legyen képviselve, mi a tárgyalás alatt lévő javaslatban nem czéloztatik. Roszalja, hogy Erdélyben nemzetiségi érdekből nem tartatik fönn a rendkivüli állapot. Tisza inditványát pártolja.

Tóth István belátja a választási javaslat hibáit, de azokat, mert adataink nincsenek, hirtelenében pótolni nem tartja lehetőnek.

Dobsa Lajos a tvjavaslatot el nem fogadja, hanem ragaszkodik Irányi hat. javaslatához.

Paczolay kivánja, hogy az ellenzék és jobboldal közt levő ür kitöltetvén, eljussanak ők is a vörös székekig (éljenzés.)

Madarász József kimutatni igyekezett az általános szavazati jog, titkos szavazás és az incompatibilitási törvény behozatalának szükségét. Az ülés vége 3 órakor.

Belföldi hirek.

** Akis-várdai vál. kerületben a jobboldal Lipthai Károlyt, tüzte ki képv. jelöltül.

** A vidéki magyar színészet nyugdijalapjára 3105 frt 98 kr. gyült.

** N.-Szalontán a baloldal közlebbi tiszujitó gyülésén elnökké Lovassy Ferencz, jegyzővé Böszörményi Lajos tanár választattak.

Délutáni posta.

— Felhivás. Miután a mart. 10-én tartandó országos baloldali értekezletre oly számos küldöttek jelentetnek be naponkint, hogy a jelenlegi szálláshiány miatt attól lehet tartani, hogy mindnyájan szállást nem kaphatnak, ezennel felkérjük pestvárosi szállástartó barátinkat, legyenek szivesek az ellenzéki küldöttek közül annyit, a mennyit körülményeik engednek, szállásra befogadni s ebbeli ajánlatokat a baloldali kör helyiségében (Városházter I. sz. a.) a felügyelőnél előre bejelenteni. — A rendezők.

— A hiv. lap mai száma több honvédkinevezést hoz, ezek közül felemlitjük, hogy Vidovics Menyhért főhadnagygyá, Tordai Gábor hadnagygyá neveztetett ki.

= Páris, márcz. 1. Arnim ma szerzödést irt alá, mely szerint Franciaország az utolsó fél milliárdot 5%-os kárpótlás mellett már most fizeti meg.

Nyilttér.

Löfkovics József árverési intézetében kedden f. hó 5-én délelőtt 9 órakor arany és ezüstnemüek, zsebórák, többféle férfi és női ruhanemüek, felhérnemüek, több tuczat vászon zsebkendő, több olajfestmény, butorfélék, fegyverek, 2 varrógép, bőröndök stb. fognak elárvereztetni.

30. 1—1.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: **OLÁH KÁROLY.**

HIRDETÉSEK.

FÉRFI-DIVATTEREM.

Czegléd-utcza 2-dik szám.

Tisztelettel értesitjük a nagyérd. közönséget, miszerint férfi-divattermünket a közelgő tavaszi idényre, legujabb szabásu és divatu

kalapok és fehérnemüekkel

gazdagon elláttuk.

7 1—?

Tisztelettel

Rott Lipót és testvére.

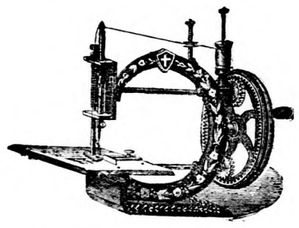

A. H. MENTZE

Legnagyobb varrógép raktár.

Debreczen, Széchenyi-utcza 1813. sz. alatt.

Ámbár nálam folytonosan gazdag választékban találhatók Horve Elias, Singer, Grover és Backer, Taylor (családi gép.) — Non plus ultra — Wilcos Gibs és több másféle szerkezetü varrógépek: batorkodom a t. közönségnek, illetőleg az urhölgyek figyelmét az egyes családok és iparosok használatára a szakértők által legjelesebbeknek elismert

Wheeler és Wilson-féle

varrógépekre felhivni, s egyszersmind megjegyezni, hogy Európában legnagyobb „Friester és Rossmann-féle“ varrógépgyárban készült Wheeler és Wilson-féle gépek eredeti minőségben Debreczen városában és vidékén egyedül nálam kaphatók Ugyszinte a valódi

amerikai Wheeler és Wilson

varrógépek egyedül nálam mindenkor kaphatók, a valódiságáról jót állok!

A folytonosan növekvő szükséglet s egynehány száz vevőnek bizonyitványa, kiknek névsorát üzletem helyiségében mindenki megszemlélheti, felment minden további ajánlástól.

Magam személyesen oktatok, vevőket dijtalan, a gépek használhatóságára 5 évi jótállás mellett szolgálhatok magyar, német és franczia nyelven szerkesztett utmutatási füzettel.

Tü, czérna, selyem, legfinomabb gépolaj mindig kapható nálam, a legjutányosabb árszabály mellett. Nagy tisztelettel

A. H. Mentze.
a varrógépek egyetlen főügynöksége
114 Debreczenben és vidékén.

Eladó szőllő.

A Tóczóskert alsó járásában 7 és fél kapa szőllő, számos termő nemes gyümölcsfával, pajtával sajtóval és szüretelőedényekkel, kedvező feltételek mellett eladó.

Értekezketni nagy hatvan-utczán 1563. szám alatt lakó tulajdonos
88. 3—3.

Tóth Endrével.

Van szerencsém a mélyen tisztelt női közönség tudomására juttatni, hogy ez idei tavaszi és nyári

Napernyő raktáramat

a szokottnál sokkal nagyobb mérvüre terjesztettem ki, és ezen czikket — ugy ár, mint legujabb izlésü kiállitását illetőleg — egész bátorsággal ajánlhatom,

8 1—?

teljes tisztelettel:
Kubinyi Kálmán,
előbb:
Márton László.

ADEBRECZENI

IPAR ÉS KERESKEDELMI BANK

t. cz. részvényesei

az 1872-ik évi március hó 3-án délelőtt 10 órakor szab. kir. Debreczen város nagy tanácstermeben tartandó

közgyülésre

azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy akik abban részt venni akarnak, azok az alapszabályok 30, 31 és 32-ik §§-ai értelmében a közgyülés előtt 8 nappal, — és igy legkésőbb február 24-éig, — részvényeiket a társulat pénztáránál, — az onnan nyerendő térítvény és belépti jegy mellett, — letenni sziveskedjenek.

Tárgyak:

1. Az üzlet eredményéről előterjesztendő évi jelentés, § 40.a)
2. A zárszámlának a számvizsgáló bizottmány jelentésével együtt előterjesztése § 40 b.)
3. Az osztalék meghatározása § 40 c.)
4. A társulat elnökének megválasztása általános szótöbbséggel § 40 d.)
5. A 9 tagból álló igazgató választmány $\frac{1}{3}$ részének sorshuzás utján kilépése után, — három tagnak a részvényesek sorából — általános szótöbbsegge megválasztása § 40 d.)
6. A három tagból álló számvizsgáló bizottság megválasztása § 40 e.)
7. Inditvány az alapszabályok azon §§ sai megváltoztatására, melyek az intézetnek az angol-magyar bankkali összeköttetését tárgyazzák, §§. 4. 5. 16. 41. 43. 59. 80.
8. Inditvány az alapszabályok 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 60, 62, 63, 64, 65, 66-ik §§-ai megváltoztatására.
9. Netaláni inditványok § 34. Debreczen, 1872. január 27-én 6—6

Az igazgatóság.

Kir. szabadalm.

AZIENDA ASSICURATRICE

Triestben.

Az osztrák-magyar bir. legidősb biztositási intézete,

fennál az 1822-dik év óta,

jótállási töke nyolczmillió forint,

teljesit mindennemü biztositásokat

a) tüzkár ellen: épületekre, ingósságokra, gyárakra, mindennemü készletekre, gabna és takarmány-kazalokra;

b) jégkár ellen: a biztositott összeg teljes megtéritése mellett a kár becslése után;

c) az ember életére: minden gondolható módozatok és előnyös csoportositások szerint, u. m. halálozási biztositások, mely szerint a biztositott töke, a biztositottnak bármikor bekövetkező halála után kifizettetik. Kölcsönös biztositások — közönségesen férj és nő között — miután a biztositott töke, az egyik vagy másik résznek bármikor bekövetkező halálakor a tulélőnek azonnal kifizettetik; gyermekkiházasitások, valamint gyermekek és az aggkor javára történő biztositások életjáradékok;

d) kölcsönös tulélési egyesületekre;

e) balesetek ellen, melyek az ember testét és életét érhetik.

Az Azienda jutalék-dijai 50 éves üzleti tapasztalaton alapulnak, és az esetleges veszélyeknek megfelelőleg a legolcsóbban állapitattak meg, oly módon, hogy oly tárgyak, melyek semmi vagy csak igen csekély mérvben vannak tüzveszélynek kitéve, külön rovat alá esnek és vétetnek tekintetbe; ezenkivül nagyobb mezei gazdák és birtokosok különös kedvezményben részesülnek.

Az életbiztositási dijak eleitől fogva, a biztositó-felek kora szerint 5—6 száztólival olcsóbbak voltak, mint bármely más társulatnál.

Előforduló károk haladéktalanul liquidáltatnak és azonnal kifizettettnek.

Másnemü tudósitásokat az „Azienda“ minden nagyobb helységben létező ügynökségei adnak. Oly helyeken, hol az Azienda ügynökségekkel még nem birna, szinte szerveztetni fognak azok is, ezek elnyerésére czélzó ajánlatok az Azienda magyarországi képviselőségéhez Pestre irányzandók. 85 3—5

Főügynök: Debreczenben Katz Jakab.

Debreczen, 1872. Nyomatott Telegdi L. betüivel.